HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

9 iunie 2016*

„Trimitere preliminară — Politica agricolă comună — Sistem integrat de gestionare și control privind anumite scheme de ajutor — Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 — Schemă de plată unică — Articolele 43 și 44 — Drepturi la plată în funcție de suprafață — Hectare eligibile pentru ajutorul pe suprafață — Pășuni permanente — Reglementare națională care condiționează eligibilitatea suprafețelor de pășuni permanente superioare suprafețelor furajere luate în considerare inițial pentru stabilirea drepturilor la plată de utilizarea lor pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației agricole”

În cauzele conexate C-333/15 și C-334/15,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), prin deciziile din 22 mai 2015, primite de Curte la 6 iulie 2015, în procedurile

María del Pilar Planes Bresco

împotriva

Comunidad Autónoma de Aragón

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul D. Šváby, președinte de cameră, domnii J. Malenovský și M. Vilaras (raportor), judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul spaniol, de A. Rubio González, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de J. Guillem Carrau și de H. Kranenborg, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 10 martie 2016,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: spaniola.

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolelor 29, 43 și 44 din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001 (JO 2003, L 270, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 49, p. 177), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2012/2006 al Consiliului din 19 decembrie 2006 (JO 2006, L 384, p. 8, Ediție specială 03/vol. 81, p. 47) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1782/2003”).

2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul a două litigii între doamna María del Pilar Planes Bresco, producător agricol, pe de o parte, și Comunidad Autónoma de Aragón (comunitatea autonomă Aragon, Spania), pe de altă parte, în legătură cu modalitățile de determinare a suprafeței din exploatația sa agricolă eligibile pentru ajutorul unic pe suprafață prevăzut de Regulamentul nr. 1782/2003 pentru campaniile agricole din anii 2007 și, respectiv, 2008.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul nr. 1782/2003

3 Considerentul (4) al Regulamentului nr. 1782/2003 precizează:

„Ținând cont de faptul că pășunile permanente au un efect pozitiv asupra mediului, trebuie adoptate măsuri destinate să încurajeze menținerea pășunilor permanente existente, pentru a preveni transformarea generalizată a acestora în terenuri arabile.”

4 Considerentul (24) al Regulamentului nr. 1782/2003 menționează:

„Îmbunătățirea competitivității în agricultura comunitară și dezvoltarea unor standarde în materie de calitate a produselor alimentare și de mediu implică în mod obligatoriu o scădere a prețurilor instituționale la produsele agricole, precum și o creștere a costurilor de producție pentru exploatațiile agricole din Comunitate. Pentru a atinge aceste obiective și pentru a promova o agricultură durabilă și mai bine orientată spre piață, ar trebui să se treacă de la sprijinirea producției la sprijinirea producătorului, prin introducerea unui sistem de ajutor de venit separat pe fiecare exploatație agricolă. Separarea nu modifică sumele plătite efectiv producătorilor, dar mărește considerabil eficiența ajutorului de venit. Prin urmare, este oportun să se condiționeze plata unică pe exploatație de respectarea standardelor în materie de mediu, de siguranță a produselor alimentare, de sănătate și de bunăstare animală, precum și de menținerea unor bune condiții agricole și de mediu în exploatație.”

5 Articolul 2 din regulamentul menționat definește noțiunile „agricultor”, „exploatație” și „activitate agricolă” astfel:

„(a) «agricultor»: o persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care grupul și membrii săi îl dețin în temeiul dreptului național, a cărui exploatație se află pe teritoriul Comunității, așa cum este definit în articolul 299 din tratat, și care desfășoară o activitate agricolă;

(b) «exploatație»: ansamblul unităților de producție gestionate de agricultor și situate pe teritoriul unui stat membru;

(c) «activitate agricolă»: producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul, creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole sau menținerea de terenuri în bune condiții agricole și de mediu, conform definițiilor prevăzute în articolul 5”.

6 Articolul 5 din același regulament prevede:

„(1) Statele membre se asigură că toate terenurile agricole, în special cele care nu mai sunt exploatate pentru producție, sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu. Statele membre definesc, la nivel național sau regional, cerințele minime pentru bunele condiții agricole și de mediu, pe baza cadrului stabilit în anexa IV, care țin seama de caracteristicile zonelor în cauză […]

(2) Statele membre se asigură că terenurile utilizate ca pășuni permanente la data prevăzută pentru cererile de ajutor pe suprafață din 2003 sunt în continuare utilizate în acest scop. […]

Totuși, în circumstanțe justificate corespunzător, un stat membru poate prevedea derogări de la primul paragraf, cu condiția să ia toate măsurile pentru a împiedica scăderea semnificativă a suprafeței totale destinate pășunilor permanente.

[…]”

7 Articolul 29 din Regulamentul nr. 1782/2003 prevede:

„Fără să aducă atingere dispozițiilor speciale care pot figura în unul sau altul dintre regimurile de ajutor, nu se face nicio plată în favoarea persoanelor despre care s-a stabilit că au creat în mod artificial condițiile impuse pentru acordarea unor astfel de plăți, obținând astfel un avantaj neconform cu obiectivele schemelor de sprijin în cauză.”

8 Articolul 37 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Cuantumul de referință este media pe trei ani a valorilor totale ale plăților acordate unui agricultor în cadrul regimurilor de ajutor prevăzute în anexa VI, calculată și adaptată conform anexei VII, în decursul fiecărui an calendaristic din perioada de referință prevăzută în articolul 38.

[…]”

9 Articolul 38 din același regulament precizează că „[p]erioada de referință cuprinde anii calendaristici 2000, 2001 și 2002”.

10 Articolul 43 din Regulamentul nr. 1782/2003, intitulat „Stabilirea drepturilor la plată”, prevede:

„(1) Fără să aducă atingere articolului 48, orice agricultor beneficiază de un drept la plata pe hectar, calculat prin împărțirea cuantumului de referință la media pe trei ani a numărului total de hectare care dădeau dreptul, în perioada de referință, la plăți directe a căror listă figurează în anexa VI.

Numărul total de drepturi la plată este egal cu numărul mediu de hectare menționat anterior.

[…]

(2) Numărul de hectare prevăzut la alineatul (1) include de asemenea:

[…]

(b) toate suprafețele furajere din perioada de referință.

(3) În sensul alineatului (2) litera (b) din prezentul articol, prin «suprafață furajeră» se înțelege suprafața exploatației disponibile pe parcursul întregului an calendaristic […] pentru creșterea animalelor, inclusiv suprafețele utilizate în comun și suprafețele utilizate pentru culturi mixte. Această suprafață nu include:

— clădirile, pădurile, iazurile, potecile;

— suprafețele utilizate pentru alte culturi eligibile pentru ajutor comunitar, pentru culturi permanente sau pentru horticultură;

— suprafețele care beneficiază de o schemă de sprijin pentru agricultorii care se ocupă de anumite culturi arabile, utilizate în cadrul schemei de sprijin pentru furaje uscate sau care fac obiectul unui program național sau comunitar de retragere a terenurilor din circuitul agricol.

(4) Dacă nu se prevede altfel, drepturile la plata pe hectar nu se modifică."

11 Articolul 44 din Regulamentul nr. 1782/2003, intitulat „Utilizarea drepturilor la plată", prevede:

„(1) Orice drept la plată pentru un hectar eligibil pentru ajutor conferă dreptul la plata cuantumului stabilit de dreptul respectiv.

(2) Prin «hectar eligibil pentru ajutor» se înțelege orice suprafață agricolă a exploatației, ocupată cu terenuri arabile și pășuni permanente, cu excepția suprafețelor ocupate cu culturi permanente și păduri sau destinate unei activități neagricole.

[…]

(3) Agricultorul declară parcelele care corespund suprafeței eligibile aferente unui drept de plată. Cu excepția cazurilor de forță majoră sau [a unor] circumstanțe excepționale, aceste parcele stau la dispoziția agricultorului pe o perioadă de cel puțin zece luni de la o dată care urmează a fi stabilită de statul membru și care nu poate fi anterioară datei de 1 septembrie a anului calendaristic de dinaintea anului de depunere a cererii de participare la regimul de plată unică.

(4) În circumstanțe justificate în mod corespunzător, statele membre pot autoriza agricultorul să își modifice declarația, cu condiția să respecte numărul de hectare corespunzătoare drepturilor sale de plată și condițiile prevăzute pentru acordarea plății unice pentru suprafața în cauză."

Regulamentele (CE) nr. 795/2004 și (CE) nr. 796/2004

12 Articolul 2 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 795/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a schemei de plată unică prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 (JO 2004, L 141, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 193, rectificare în JO 2004, L 291, p. 18), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1974/2004 al Comisiei din 29 octombrie 2004 (JO 2004, L 345, p. 85, Ediție specială, 03/vol. 60, p. 274) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 795/2004"), prevede:

„În sensul titlului III din Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 și în sensul prezentului regulament, se definesc următorii termeni:

(a) «suprafață agricolă», suprafața totală a terenurilor arabile, a pășunilor permanente și a culturilor permanente."

13 Articolul 2 litera (e) din Regulamentul nr. 795/2004 precizează că termenul «pășuni permanente» se definește prin trimitere la Regulamentul (CE) nr. 796/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de stabilire a normelor de aplicare a eco-condiționării, a modulării și a sistemului integrat de gestionare și control, prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 (JO 2004, L 141, p. 18, Ediție specială, 03/vol. 56, p. 210, rectificări în JO 2005, L 37, p. 22, și în JO 2006, L 144, p. 30).

14 Articolul 2 punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004 definește pășunile permanente drept „terenurile consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee (însămânțate sau naturale) care nu fac parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație de cel puțin cinci ani”.

Dreptul spaniol

15 Articolul 13 din Orden del Departamento de Agricultura y Alimentación del Gobierno de Aragón, por la que se establecen las medidas para la solicitud, tramitación y concesión de la ayuda desacoplada de régimen de pago único, las ayudas acopladas por superficie y por ganado para la campaña 2007/2008 (año 2007), las medidas para declaración de otro tipo de superficies, las medidas para la solicitud de la indemnización compensatoria, las ayudas agroambientales y las medidas para la solicitud de las ayudas para la forestación de tierras agrícolas, para el año 2007 [Ordinul Departamentului Agriculturii și Alimentației al comunității autonome Aragon de stabilire a măsurilor privind solicitarea, procedura de acordare și acordarea ajutorului separat din schema de plată unică, ajutoarele în funcție de suprafață și în funcție de animale pentru campania 2007/2008 (anul 2007), măsurile privind declararea celorlalte tipuri de suprafețe, măsurile privind cererile de despăgubiri compensatorii, ajutoarele pentru agromediu și măsurile privind cererile de ajutor pentru împădurirea terenurilor agricole] din 24 ianuarie 2007 (*Boletín Oficial de Aragón*, nr. 13, din 31 ianuarie 2007, p. 1310, denumit în continuare „ordinul din 24 ianuarie 2007”) prevede la alineatul 1:

„Prin hectare eligibile [pentru ajutor] se înțelege:

a) orice suprafață agricolă a exploatației ocupată de terenuri arabile, de plantații de hamei, de culturi de măslini sau de pâlcuri de măslini, precum și de pășuni permanente.

Pășunile permanente sunt eligibile doar pentru exploatațiile în legătură cu care s-a calculat suprafața furajeră pentru atribuirea de drepturi la plata unică și care au o suprafață maximă care nu depășește media suprafețelor furajere luate în considerare la atribuirea drepturilor la plata unică. Pășunile permanente declarate în plus față de limita indicată în acest paragraf nu sunt eligibile deoarece se consideră că beneficiarul a creat în mod artificial condițiile pentru acordarea plății, în conformitate cu prevederile articolului 29 din Regulamentul nr. 1782/2003.

[…]”

16 Articolul 16 din Orden del Departamento de Agricultura y Alimentación del Gobierno de Aragón, por la que se establecen las medidas para la solicitud, tramitación y concesión de la ayuda desacoplada de régimen de pago único, la solicitud de asignación de derechos de pago único con cargo a la reserva nacional, las ayudas acopladas por superficie y por ganado para la campaña 2008/2009 (año 2008), las medidas para declaración de otro tipo de superficies, las medidas para la solicitud de la indemnización compensatoria, las ayudas agroambientales y las medidas para la solicitud de las ayudas para la forestación de tierras agrícolas, para el año 2008 [Ordinul Departamentului Agriculturii și Alimentației al comunității autonome Aragon de stabilire a măsurilor privind solicitarea, procedura de acordare și acordarea ajutorului separat din schema de plată unică, cererea de atribuire a drepturilor la plata unică în temeiul rezervei naționale, ajutoarele în funcție de suprafață și în funcție de animale pentru campania 2008/2009 (anul 2008), măsurile privind declararea celorlalte tipuri de suprafețe, măsurile privind cererile de despăgubiri compensatorii, ajutoarele pentru agromediu și măsurile privind cererile

de ajutor pentru împădurirea terenurilor agricole] din 24 ianuarie 2008 (*Boletín Oficial de Aragón*, nr. 12, din 30 ianuarie 2008, p. 956) cuprinde dispoziții identice cu cele de la articolul 13 alineatul 1 litera a) din ordinul din 24 ianuarie 2007, completate cu un ultim paragraf, care prevede:

„Paragraful anterior nu se aplică atunci când agricultorul face dovada faptului că, la data cererii, deține o exploatație pentru creșterea animalelor și că utilizează pășunea permanentă declarată pentru hrănirea animalelor sale.”

Litigiile principale și întrebările preliminare

Cauza C-333/15

17 La 30 aprilie 2007, reclamanta din litigiile principale a formulat o cerere în vederea acordării plății unice în temeiul Regulamentului nr. 1782/2003, declarând în acest scop 48,47 hectare drept „hectare eligibile care justifică acordarea de ajutoare normale”.

18 Printr-o decizie din 11 iunie 2007, ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon a efectuat totuși o ajustare a suprafeței declarate de către reclamanta din litigiile principale, reducând-o la 28,70 hectare pentru motivul că „pășunile permanente depășesc suprafața furajeră”. Din cele 63,48 drepturi la plată de care dispunea reclamanta din litigiile principale, 34,78 au fost excluse deoarece au fost considerate „neutilizate”.

19 La 26 iunie 2009, ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon a respins recursul ierarhic introdus de reclamanta din litigiile principale împotriva deciziei menționate, arătând că articolul 13 din ordinul din 24 ianuarie 2007 era aplicabil în cazul cererii sale.

20 Prin hotărârea din 13 martie 2013, Tribunal Superior de Justicia de Aragón (Curtea Superioară de Justiție din Aragon, Spania) a respins acțiunea în justiție introdusă de către reclamanta din litigiile principale împotriva deciziei din 26 iunie 2009, considerând că ordinul din 24 ianuarie 2007, aplicat de ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon, este pe deplin conform cu dreptul Uniunii.

Cauza C-334/15

21 La 22 aprilie 2008, reclamanta din litigiile principale a formulat din nou o cerere în vederea acordării plății unice în temeiul Regulamentului nr. 1782/2003, declarând în acest scop 63,48 hectare drept „hectare eligibile care justifică acordarea de ajutoare normale”.

22 Printr-o decizie din 25 noiembrie 2008, ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon a efectuat din nou o ajustare a suprafeței declarate de către reclamanta din litigiile principale, reducând-o la 29,01 hectare, pentru motivul că „pășunile permanente depășesc suprafața furajeră”. Din cele 63,48 drepturi la plată de care dispunea reclamanta din litigiile principale, 34,47 au fost excluse deoarece au fost considerate „neutilizate”.

23 La 2 martie 2010, ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon a respins recursul ierarhic introdus de reclamanta din litigiile principale împotriva deciziei menționate, arătând că articolul 13 din ordinul din 24 ianuarie 2007 era aplicabil în cazul cererii sale.

24 Prin hotărârea din 5 aprilie 2013, Tribunal Superior de Justicia de Aragón (Curtea Superioară de Justiție din Aragon) a respins acțiunea în justiție introdusă de reclamanta din litigiile principale împotriva deciziei din 2 martie 2010, considerând că ordinul din 24 ianuarie 2007, aplicat de ministrul agriculturii din comunitatea autonomă Aragon, este pe deplin conform cu dreptul Uniunii.

Întrebările preliminare

25 Reclamanta din litigiile principale a formulat recursuri împotriva hotărârilor Tribunal Superior de Justicia de Aragón (Curtea Superioară de Justiție din Aragon) din 13 martie și din 15 aprilie 2013 la Tribunal Supremo (Curtea Supremă), invocând în special o încălcare a articolului 44 din Regulamentul nr. 1782/2003, precum și a Regulamentului nr. 795/2004. Ea arată în special că aceste regulamente impun ca atât terenurile arabile, cât și pășunile permanente să fie considerate hectare eligibile, fără a stabili nicio limită, numai suprafețele ocupate de culturi permanente și de păduri sau destinate unei activități neagricole fiind excluse din această categorie. Prin urmare, administrația nu poate să excludă o parte din hectarele pe care ea le-a declarat pentru motivul că constituie pășuni permanente, iar ordinul din 24 ianuarie 2007 ar fi, așadar, contrar Regulamentului nr. 1782/2003 întrucât ar lipsi de substanță noțiunea „hectar eligibil".

26 În aceste condiții, Tribunal Supremo (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare, formulate în termeni identici în cauzele C-333/15 și C-334/15:

„1)

Articolele 43 și 44 din Regulamentul nr. 1782/2003 trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale care exclude din sfera noțiunii de hectar eligibil toate suprafețele de pășuni permanente declarate de un agricultor și care depășesc suprafața luată în considerare anterior pentru a stabili cuantumul drepturilor normale la care avea dreptul, stabilind, pentru luarea în considerare a acestor pășuni permanente și, prin urmare, pentru înlocuirea pășunilor cu terenuri arabile, condiția ca acestea să fie destinate în mod efectiv creșterii animalelor în exercițiul anual pentru care acest agricultor dorește să beneficieze de dreptul la ajutoare?

În cazul unui răspuns negativ:

2) Articolul 29 din Regulamentul nr. 1782/2003, care exclude plățile efectuate în cadrul schemelor de sprijin pentru acei beneficiari «despre care s-a stabilit că au creat în mod artificial condițiile impuse pentru acordarea unor astfel de plăți, obținând astfel un avantaj neconform cu obiectivele schemelor de sprijin în cauză», trebuie interpretat în sensul că nu permite statelor membre să adopte dispoziții generale prin care să se reducă numărul de «hectare eligibile» (de pășuni permanente), definind astfel în mod obiectiv situațiile generale în care se prezumă că beneficiarul a creat în mod artificial condițiile pentru obținerea plăților, fără a dovedi, în mod concret și în legătură cu un anumit agricultor, activitatea efectuată de respectivul agricultor și comportamentul acestuia?"

27 Prin Decizia președintelui Curții din 28 iulie 2015, cauzele C-333/15 și C-334/15 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise și orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

28 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Regulamentul nr. 1782/2003 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite luarea în considerare, cu titlu de hectare eligibile pentru ajutorul pe suprafață pentru o campanie agricolă, a suprafețelor de pășuni permanente declarate de un agricultor care depășesc suprafața de pășuni permanente luată în considerare inițial

pentru a stabili cuantumul drepturilor sale la plata pe hectar, decât dacă acesta dovedește că suprafețele menționate sunt exploatate efectiv pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației sale agricole în cursul campaniei menționate.

29 Trebuie precizat mai întâi că, deși Regulamentul nr. 1782/2003 a fost abrogat prin Regulamentul (CE) nr. 73/2009 al Consiliului din 19 ianuarie 2009 de stabilire a unor norme comune pentru sistemele de ajutor direct pentru agricultori în cadrul politicii agricole comune și de instituire a anumitor sisteme de ajutor pentru agricultori, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005, (CE) nr. 247/2006, (CE) nr. 378/2007 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1782/2003 (JO 2009, L 30, p. 16), având în vedere data faptelor din cauza principală, dispozițiile acestuia sunt totuși cele aplicabile.

30 Trebuie amintit în continuare că, în temeiul Regulamentului nr. 1782/2003, fiecare agricultor are dreptul, în fiecare an, cu condiția respectării unui număr de norme, de cerințe în materie de bună administrare și de bune condiții agricole și de mediu și sub rezerva îndeplinirii formalităților de declarare, la plata unui ajutor pe suprafață, al cărui cuantum este determinat în funcție de drepturile la plată pe hectar care i-au fost atribuite cu ocazia intrării în vigoare a sistemului instituit prin regulamentul menționat.

31 Conform articolului 43 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003, dreptul la plata pe hectar al fiecărui agricultor se calculează prin împărțirea cuantumului de referință, respectiv a mediei cuantumurilor ajutoarelor directe care i-au fost acordate în perioada de referință de trei ani, respectiv în anii 2000-2002, la numărul mediu de hectare care au dat dreptul la aceste ajutoare în cursul aceleiași perioade, numărul total de drepturi la plată fiind egal cu acest număr mediu de hectare. Articolul 43 alineatul (2) din acest regulament prevede că toate suprafețele furajere din perioada de referință sunt incluse în calculul numărului mediu de hectare luat în considerare pentru calculul drepturilor la plată.

32 Conform articolului 44 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003, orice drept la plată pentru un hectar eligibil pentru ajutor conferă dreptul la plata cuantumului stabilit de dreptul respectiv. Articolul 44 alineatul (2) din acest regulament prevede că orice suprafață agricolă a exploatației ocupată cu terenuri arabile și pășuni permanente, cu excepția suprafețelor ocupate cu culturi permanente și păduri sau destinate unei activități neagricole, constituie un hectar eligibil pentru ajutorul pe suprafață.

33 În consecință și astfel cum a arătat avocatul general la punctul 25 din concluzii, pentru ca suprafețele declarate de un agricultor în vederea obținerii ajutorului pe suprafață să fie eligibile în sensul acestei din urmă dispoziții, acestea trebuie să îndeplinească trei condiții, respectiv, în primul rând, să constituie o suprafață agricolă, în al doilea rând, să facă parte din exploatația agricolă a agricultorului respectiv și, în al treilea rând, să nu fie ocupate de culturi permanente și păduri și să nu fie destinate unei activități neagricole (a se vedea Hotărârea din 2 iulie 2015, Demmer, C-684/13, EU:C:2015:439, punctul 54).

34 În această privință, în primul rând, articolul 2 litera (a) din Regulamentul nr. 795/2004 definește „suprafața agricolă” drept suprafața totală a terenurilor arabile, a pășunilor permanente și a culturilor permanente. Articolul 2 punctul 2 din Regulamentul nr. 796/2004, la care face trimitere articolul 2 litera (e) din Regulamentul nr. 795/2004, definește la rândul lui „pășunile permanente” drept terenurile consacrate producției de iarbă și de alte plante furajere erbacee (însămânțate sau naturale) care nu fac parte din sistemul de rotație a culturilor din exploatație de cel puțin cinci ani.

35 Rezultă din aceste dispoziții că această calificare drept „pășuni permanente” și, prin urmare, drept „suprafață agricolă” depinde de destinația efectivă a terenurilor în cauză și că o suprafață trebuie considerată „agricolă” între altele atunci când este utilizată ca pășune permanentă (Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctul 37).

36 În al doilea rând, articolul 2 litera (b) din Regulamentul nr. 1782/2003 definește „exploatația agricolă” drept ansamblul unităților de producție gestionate de agricultor și situate pe teritoriul unui stat membru, articolul 2 litera (a) din acest regulament definind „agricultorul” drept o persoană fizică sau juridică a cărei exploatație se află pe teritoriul Uniunii și care desfășoară o activitate agricolă.

37 Curtea a statuat deja în această privință că suprafețele agricole fac parte din exploatația unui agricultor atunci când acesta din urmă are dreptul de a le gestiona în vederea exercitării unei activități agricole, cu alte cuvinte atunci când acesta din urmă dispune, în ceea ce privește aceste suprafețe, de o autonomie suficientă pentru a-și exercita activitatea agricolă (a se vedea Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctele 58 și 62, precum și Hotărârile din 2 iulie 2015, Wree, C-422/13, EU:C:2015:438, punctul 44, și Demmer, C-684/13, EU:C:2015:439, punctul 58).

38 Trebuie să se arate că, în litigiile principale, nu se contestă că hectarele declarate de reclamanta din litigiile principale în vederea obținerii ajutorului pe suprafață pentru campaniile agricole din anii 2007 și 2008 fac parte din suprafața agricolă a exploatației sale, nici că această calificare este efectiv aplicabilă suprafețelor pășunilor permanente declarate. În orice caz, revine instanței de trimitere sarcina de a efectua verificările care se impun în această privință.

39 În al treilea rând, trebuie subliniat, pe de o parte, că Regulamentul nr. 1782/2003 nu impune, astfel cum reiese de la punctul 30 din prezenta hotărâre, pentru eligibilitatea suprafețelor cu pășuni permanente din cadrul unei exploatații agricole pentru ajutorul pe suprafață, condiția ca acestea să corespundă suprafețelor furajere luate în considerare inițial pentru calculul drepturilor la plată ale exploatației menționate.

40 Pe de altă parte, articolul 2 litera (c) din Regulamentul nr. 1782/2003 definește noțiunea „activitate agricolă” ca fiind, între altele, menținerea de terenuri în bune condiții agricole și de mediu, conform definițiilor prevăzute în articolul 5 din acest regulament, această activitate fiind luată în considerare la fel ca producția, creșterea sau cultivarea de produse agricole, inclusiv recoltarea, mulsul și creșterea și deținerea de animale în scopuri agricole.

41 Articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1782/2003 prevede în acest obiectiv că statele membre trebuie să se asigure că toate terenurile agricole, în special cele care nu mai sunt exploatate pentru producție, sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu. Articolul 5 alineatul (2) din acest regulament prevede, pe de altă parte, că statele membre se asigură că terenurile utilizate ca pășuni permanente la data prevăzută pentru cererile de ajutor pe suprafață din 2003 sunt în continuare utilizate în acest scop.

42 În această privință, Regulamentul nr. 796/2004 definește diferitele obligații prin care se urmărește menținerea pășunilor permanente și pe care trebuie să le respecte atât statele membre, cât și agricultorii. Articolul 3 din acest regulament prevede astfel în special că obiectivul care trebuie îndeplinit de statele membre este păstrarea, la scară națională sau regională, a raportului dintre suprafața terenurilor destinate pășunilor permanente și suprafața agricolă totală. Articolul 4 din acest regulament adaugă în special că, în cazul în care raportul menționat se micșorează în defavoarea pășunilor permanente, statul membru vizat impune agricultorilor obligația de a nu aloca din nou altor utilizări terenurile destinate pășunilor permanente fără autorizare prealabilă.

43 Rezultă de aici că suprafețele de pășuni permanente ale unei exploatații agricole sunt eligibile pentru ajutorul pe suprafață în măsura în care fac parte din suprafața agricolă a exploatației menționate și că, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 30 din concluzii, menținerea lor în bune condiții agricole și de mediu reprezintă prin ea însăși o activitate agricolă, împrejurarea că iarba și celelalte plante furajere erbacee pentru producerea cărora, în conformitate cu articolul 2 punctul 2 din

Regulamentul nr. 796/2004, sunt destinate suprafețele respective nu sunt utilizate direct pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației agricole fiind lipsită de incidență în această privință.

44 Această analiză este confirmată de obiectivele urmărite de Regulamentul nr. 1782/2003 și de rolul recunoscut pășunilor permanente în cadrul realizării acestor obiective.

45 Astfel, pe de o parte, în considerentul (4) al Regulamentului nr. 1782/2003 se arată că pășunile permanente au un efect pozitiv asupra mediului și că trebuie adoptate măsuri destinate să încurajeze menținerea pășunilor permanente existente, pentru a preveni transformarea generalizată a acestora în terenuri arabile.

46 În această privință, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că protecția mediului, care constituie unul dintre obiectivele esențiale ale Uniunii, trebuie considerată ca fiind un obiectiv care face parte din politica comună în domeniul agriculturii (Hotărârea din 16 iulie 2009, Horvath, C-428/07, EU:C:2009:458, punctul 29) și că, mai precis, face parte din obiectivele schemei de plată unică (Hotărârea din 14 octombrie 2010, Landkreis Bad Dürkheim, C-61/09, EU:C:2010:606, punctul 39), astfel cum reiese din considerentele (3), (21) și (24) ale Regulamentului nr. 1782/2003.

47 Pe de altă parte, Regulamentul nr. 1782/2003 urmărește, astfel cum reiese din considerentul (24) al acestuia, să înlocuiască sistemul de ajutoare directe pentru producție, care prevala până atunci, cu un sistem de ajutoare directe pentru exploatațiile agricole, separate de producție și plătite direct agricultorilor în mod suplimentar față de veniturile lor (a se vedea Hotărârea din 5 februarie 2015, Agrooikosystimata, C-498/13, EU:C:2015:61, punctul 40).

48 Prin urmare, toate suprafețele cu pășuni permanente care fac parte din suprafața agricolă a unei exploatații agricole sunt eligibile pentru ajutorul pe suprafață în sensul articolului 44 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1782/2003, fără ca această eligibilitate să depindă de condiția ca aceste suprafețe să corespundă suprafețelor furajere incluse inițial în calculul numărului mediu de hectare luat în considerare pentru calculul drepturilor la plată sau de condiția ca suprafețele cu pășuni permanente care depășesc suprafețele furajere menționate să fie exploatate efectiv pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației agricole în măsura în care pășunile permanente respective sunt destinate unei activități agricole în sensul acestui regulament, aspect a cărui verificare este în sarcina instanței de trimitere.

49 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că Regulamentul nr. 1782/2003 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite luarea în considerare, cu titlul de hectare eligibile pentru ajutorul pe suprafață pentru o campanie agricolă, a suprafețelor de pășuni permanente declarate de un agricultor care depășesc suprafața de pășuni permanente inițial luată în considerare pentru a stabili cuantumul drepturilor sale la plata pe hectar decât dacă acesta dovedește că suprafețele menționate sunt exploatate efectiv pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației sale agricole în cursul campaniei menționate.

Cu privire la a doua întrebare

50 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare, aceasta din urmă fiind adresată numai pentru cazul în care s-ar răspunde negativ la prima.

Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Regulamentul (CE) nr. 1782/2003 al Consiliului din 29 septembrie 2003 de stabilire a normelor comune pentru schemele de sprijin direct în cadrul politicii agricole comune și de stabilire a anumitor scheme de sprijin pentru agricultori și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 2019/93, (CE) nr. 1452/2001, (CE) nr. 1453/2001, (CE) nr. 1454/2001, (CE) nr. 1868/94, (CE) nr. 1251/1999, (CE) nr. 1254/1999, (CE) nr. 1673/2000, (CEE) nr. 2358/71 și (CE) nr. 2529/2001, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2012/2006 al Consiliului din 19 decembrie 2006, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiile principale, care nu permite luarea în considerare, cu titlul de hectare eligibile pentru ajutorul pe suprafață pentru o campanie agricolă, a suprafețelor de pășuni permanente declarate de un agricultor care depășesc suprafața de pășuni permanente inițial luată în considerare pentru a stabili cuantumul drepturilor sale la plata pe hectar decât dacă acesta dovedește că suprafețele menționate sunt exploatate efectiv pentru necesitățile legate de creșterea animalelor specifice exploatației sale agricole în cursul campaniei menționate.

Semnături